

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Binnenhof 4
2513 AA Den Haag

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070 – 456 0000
F 070 – 456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2011/39250

Datum 1 april 2011
Betreft Evaluatie praktijkexamens bromfiets en brommobiel

Geachte voorzitter,

Op 1 maart 2010 is het praktijkexamen voor brom- en snorfietsen (categorie AM2) en brommobielen (categorie AM4) ingevoerd. Een snorfiets is een motorrijtuig op twee wielen met een maximum snelheid van 25 km/h, een blauw kenteken en zonder helmplicht. Een bromfiets is een motorrijtuig op twee wielen met een maximumsnelheid van 45 km/u, een geel kenteken en een daarbij horende helmplicht. De brommobiel is een voertuig met vier wielen met een maximumsnelheid van 45 km/h die op grond van de regelgeving onder de AM categorie valt. Ik heb u voor de invoering van het praktijkexamen toegezegd dat ik het praktijkexamen evalueer. De evaluatie bestaat uit twee onderdelen. Het eerste deel heeft betrekking op de evaluatie van het examen zelf. Hierbij staat het functioneren van het examen in de praktijk centraal. Het tweede deel betreft een evaluatie van het examen in termen van effecten op de verkeersveiligheid en zal in maart 2013 afgerond zijn. In deze brief deel ik de resultaten van de eerste evaluatie met u.

De resultaten van de evaluatie zijn positief. Het slagingspercentage voor het bromfiets praktijkexamen is hoog (79%), de kosten van het bromfietspraktijkexamen zijn vergelijkbaar met de € 390,00 die mijn ambtsvoorganger u als indicatie heeft gegeven en kandidaten geven aan dat de lessen en het examen hen hebben geholpen om veiliger te rijden. Echter, er is altijd ruimte voor verbeteringen. Ik ga hieronder in op het functioneren van de examens in de praktijk en de opleiding voor de examens. Vervolgens ga ik in op een aantal aanbevelingen, die bij kunnen dragen aan een nog betere werking van de praktijkexamens.

Evaluatie praktijkexamen bromfiets

Resultaten evaluatie

In totaal zijn er in de periode tussen maart en december 2010 25.531 praktijkexamens afgenomen. Het aantal afgenomen examens blijft echter achter bij de gemaakte prognose van 5.000 examens per maand. Gemiddeld 79% van de kandidaten is geslaagd voor het examen. Ter vergelijking, voor het B-rijbewijs was het slagingspercentage in 2010 48%, voor het A-rijbewijs beperkt (lichte motorfiets) was dit 71% en voor het A-rijbewijs onbeperkt (zware motorfiets) 73%. Hoe meer lessen een kandidaat volgt, hoe hoger het slagingspercentage. 64% van de kandidaten geeft aan dat de lessen en het examen hen erg hebben geholpen om veiliger te rijden. Het beeld bij de rij-instructeurs is vergelijkbaar

positief (63%).

Een praktijkles kost gemiddeld € 40,00 en kandidaten volgen gemiddeld 4,9 lesuren. Totale kosten voor kandidaten die voor de eerste keer examens doen, zijn gemiddeld € 390,00 (theorieopleiding en examen: € 71,00; praktijkopleiding en praktijkexamen: € 319,00).

Ons kenmerk
IENM/BSK-2011/39250

Rijscholen investeren voor de aanschaf van bromfietsen gemiddeld € 5.000. Daarnaast investeren zij gemiddeld € 1.500 in de opleiding van rij-instructeurs. 22% van de rij scholen geeft aan de investeringen al terugverdiend te hebben, de overige 78% verwacht de investering binnen 22 maanden terug te verdienen.

Kandidaten geven aan dat er voldoende aanbod van opleiders is voor het rijbewijs en dat de kwaliteit van de opleiding over het algemeen goed is. Wat betreft de uitvoering van het praktijkexamen wordt slechts één belangrijk knelpunt ervaren: de reserveringstermijnen voor het examen. Kandidaten geven aan dat de wachttijden te lang zijn en instructeurs geven aan dat het lastig is om aaneengesloten blokken in te kopen.

Aanbevelingen uit evaluatie

Op basis van de resultaten van het onderzoek is door het onderzoeksbureau aanbevolen om de huidige opleidingspraktijk voor het bromfietsexamen in grote lijnen voort te zetten. Inhoudelijke aanpassingen van het examen zijn niet nodig. De volgende aanbevelingen zijn gedaan:

1. Kandidaten en instructeurs geven echter wel aan dat zij de reserveringstermijn voor het examen te lang vinden. Dit is volgens hen urgent en dient te worden aangepakt.
2. Ook wordt er door instructeurs gesproken over oneerlijke concurrentie, doordat bij bepaalde rij scholen om geografische redenen examens vanaf de locatie van de rij school worden afgenomen. Deze rij scholen kunnen eventuele lege examenplekken tot 12 uur voor het examen op naam van de kandidaat zetten.

Reactie

In reactie op de aanbevelingen kan ik u het volgende melden:

1. Met het CBR is afgesproken dat eerste en herexamens binnen zeven weken worden afgenomen. De feitelijke reserveringstermijn bedraagt gemiddeld twee à drie weken en blijft dus binnen de gemaakte afspraken. Hier ben ik tevreden over. Overigens wordt deze termijn nog verkort. Ik ben voornemens de wet- en regelgeving aan te passen waardoor het mogelijk wordt om vanaf 15,5 jaar het theorie-examen bromfiets te doen. Hierdoor kunnen jongeren op elk gewenst moment na hun zestiende verjaardag en het behalen van het theorie-examen hun praktijkexamen inplannen. Deze leeftijdsverlaging treedt gelijktijdig met mijn experiment "begeleid rijden" in werking, in november van dit jaar.
2. Ik heb het CBR benaderd over de oneerlijke concurrentie die optreedt vanwege geografische redenen. Het praktijkexamen wordt primair afgenomen op een CBR locatie. Sommige rij scholen liggen echter dermate verwijderd van een CBR locatie, dat het niet redelijk is de kandidaat naar de locatie te laten komen. In die gevallen is het mogelijk om het examen af te nemen op de locatie van de rij school. De examiner gaat dan naar die locatie toe. Wel dienen er in dat geval negen examenkandidaten te zijn. Om dat aantal van negen te halen is voor die rij scholen de afspraak gemaakt dat zij tot twaalf uur van tevoren de namen van de examenkandidaten kunnen doorgeven. Rij scholen die niet in aanmerking

komen voor deze afspraak dienen de namen van kandidaten drie weken voor het examen door te geven. Deze service van het CBR geldt slechts voor een beperkt aantal rij scholen en omvat in totaal niet meer dan 0,9% van alle examens. Er is geen sprake van oneerlijke concurrentie, omdat alle rij scholen die aan de afgesproken criteria voldoen, gebruik kunnen maken van deze optie.

Ons kenmerk
IENM/BSK-2011/39250

Evaluatie praktijkexamen brommobiel

Resultaten evaluatie

In totaal zijn er 127 brommobiel examens afgenomen. Ook voor het brommobiel examen geldt dat het aantal afgenomen examens achter blijft bij de gemaakte prognose van 100 examens per maand. Bij het praktijkexamen is het gemiddelde slagingspercentage 69%.

In verband met de zeer geringe steekproef van acht praktijkexamens is het lastig om harde conclusies te trekken. Echter, ter illustratie, de acht kandidaten zijn gematigd positief over het verwachte nut van de lessen en het examen. Instructeurs zijn minder positief. Examinatoren geven aan dat zij niet in staat zijn een goed oordeel over de kandidaat te geven. Dit heeft te maken met de vorm van het examen, waarbij op een besloten terrein alleen de uitvoering van de oefeningen worden beoordeeld door de examinator.

Kandidaten volgen gemiddeld 7,9 rijlessen van 60 minuten. Een praktijkles kost gemiddeld € 41,00. Inclusief kosten voor het theorie- en praktijkexamen kost de opleiding voor het rijbewijs gemiddeld € 450,00. Rij scholen investeren gemiddeld € 10.000 in brommobielen. De opleidingskosten en de verwachting over het terugverdienen van de investering zijn hetzelfde als bij de bromfiets.

Gezien het geringe aantal kandidaten kan er in principe vanuit gegaan worden dat er voldoende aanbod van opleiders is. Er worden echter wel knelpunten ervaren. Rij scholen geven aan dat verkeerde accenten worden gelegd doordat eenzijdig de technische voertuigbeheersing wordt getoetst. Ook vindt men dat de examinator onvoldoende tijd heeft om een betrouwbare beoordeling te geven (45%), er onvoldoende examenplaatsen zijn (62%) en dat de wachttijden relatief lang zijn (21%).

Aanbevelingen uit evaluatie

Anders dan op voorhand verwacht, bestaat 51% van de kandidaten voor het brommobiel examen uit jongeren jonger dan 18 jaar. Het verdient aanbeveling om te onderzoeken of in het praktijkexamen, en daarmee in de rijopleiding, alsnog andere accenten moeten worden gelegd, zoals toetsing van verkeersdeelneming. Hierbij dient echter wel rekening gehouden te worden met het feit dat slechts een gering aantal mensen het brommobiel examen aflegt.

Reactie

Deze aanbeveling betreft primair de verkeersveiligheid. Ik neem deze aanbeveling mee in het tweede deel van de evaluatie, waar de effecten van het praktijkexamen op de verkeersveiligheid geëvalueerd worden. Deze evaluatie wordt, conform mijn antwoord op uw Kamervragen van 7 mei 2010, in maart 2013 afgerond. Ik zal u daarover aansluitend informeren.

Aanbevelingen over onderzoek verkeersveiligheid

Naast aanbevelingen over de uitvoering van de examens en opleiding, bevat de evaluatie ook aanbevelingen voor de tweede evaluatie, waarin ik de effecten van het examen en de opleiding op de verkeersveiligheid onderzoek. De volgende aanbevelingen zijn gedaan:

- Meer aandacht voor de onderdelen "rijden met een veilige snelheid" en "rijden met voldoende ruimte rondom de bromfiets", aangezien dit bijdraagt aan een meer op verkeersveiligheid gerichte attitude. Dit kan bereikt worden door meer aandacht te besteden aan de integratie van de theorie- en praktijkopleiding.
- Aandacht voor de verschillen in kennis van praktische verkeersdeelname tussen jongeren die de theorielessen wel of niet gevolgd hebben. Het volgen van theorielessen kan jongeren geld besparen bij het halen van hun theorie B-examen. Voor dit verband zijn echter geen bewijzen. Het is van belang na te gaan of dit mogelijke verband daadwerkelijk bestaat.
- Onderzoeken in hoeverre er effecten zijn op de verkeersveiligheid wanneer aan meer dan twee bromfietsleerlingen tegelijk wordt lesgegeven. Het gaat hier om het effect op de verkeersveiligheid in het algemeen, het effect op de veiligheid tijdens de lessen en om het effect op de veiligheid tijdens de verkeersdeelname wanneer men het rijbewijs behaald heeft.
- Onderzoeken in hoeverre de schattingen kloppen dat 33% tot 50% van de jongeren zonder rijbewijs AM in het verkeer participeert.

Ons kenmerk
IENM/BSK-2011/39250

Ik zal deze aanbevelingen, alsmede de aanbeveling over het aanpassen van het brommobiel examen, meenemen in de evaluatie over de effecten op de verkeersveiligheid. Het participeren van jongeren in het verkeer zonder rijbewijs vind ik zorgelijk. Ik zal dan ook in overleg treden met de betrokken partijen op welke manier we dit kunnen onderzoeken.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen